
**Zrak na delovnem mestu - Terminologija
(enakovreden EN 1540:1998)**

Workplace atmospheres - Terminology

Atmosphères des lieux de travail - Terminologie

Arbeitsplatzatmosphäre - Terminologie

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.iteh.ai)
SIST EN 1540:2000
<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/d19b69b9-9721-481a-8a36-7707798da756/sist-en-1540-2000>

Deskriptorji: onesnaženost zraka, zrak, kakovost, ozračje, delovni prostor, slovar

---

ICS 01.040.13; 13.040.30

Referenčna številka
SIST EN 1540:2000 (sl)

Nadaljevanje na straneh II do III in od 1 do 13

© Standard je založil in izdal Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo.
Razmnoževanje ali kopiranje celote ali delov tega standarda ni dovoljeno.

NACIONALNI UVOD

Standard SIST EN 1540 (sl), Zrak na delovnem mestu - Terminologija, prva izdaja, 2000, ima status slovenskega standarda in je enakovreden evropskemu standardu EN 1540 (en), Workplace atmospheres - Terminology, 1998-10-03.

NACIONALNI PREDGOVOR

Evropski standard EN 1540:1998 je pripravil tehnični odbor Evropskega komiteja za standardizacijo CEN/TC 137 Ocenjevanje izpostavljenosti delovnega mesta.

Slovenski standard SIST EN 1540:2000 je prevod evropskega standarda EN 1540:1998. V primeru spora glede besedila slovenskega prevoda v tem standardu je odločilen izvorni evropski standard v angleškem jeziku. Slovensko izdajo standarda je pripravil tehnični odbor USM/TC KAZ Kakovost zraka.

V tem standardu so navedeni izrazi v slovenščini, angleščini, francoščini in nemščini, definicije izrazov pa so navedene samo v slovenščini.

Ta slovenski standard je dne 2000-11-15 odobril direktor USM.

ZVEZE S STANDARDI

S prevzemom tega evropskega standarda veljajo naslednje zveze:

SIST EN 481:1998 (en)	Zrak na delovnem mestu - Definicije porazdelitve velikosti delcev za merjenje trdnih delcev v zraku
SIST EN 482:1998 (en)	Zrak na delovnem mestu - Splošne zahteve za izvajanje meritev kemičnih snovi
SIST EN 689:1998 (en)	Zrak na delovnem mestu - Navodilo za oceno izpostavljenosti pri vdihavanju kemičnih snovi za primerjavo z mejnimi vrednostmi in načrtovanje meritev
SIST ISO 3534-1:1996 (en)	Statistika - Slovar in znaki - 1. del: Verjetnost in splošni statistični izrazi
SIST ISO 4225:1995 (en)	Kakovost zraka - Splošni vidiki - Slovar
SIST ISO 6879:1997 (en)	Kakovost zraka - Delovne karakteristike in sorodni koncepti za metode merjenja kakovosti zraka

OPOMBE

- Povsod, kjer se v besedilu standarda uporablja izraz "evropski standard", v SIST EN 1540:2000 to pomeni "slovenski standard".
- Nacionalni uvod in nacionalni predgovor nista sestavni del standarda.
- Ta nacionalni dokument je enakovreden EN 1540:1998 in je objavljen z dovoljenjem

CEN
rue de Stassart 36
1050 Bruselj
Belgija

This national document is equivalent with EN 1540:1998 and is published with the permission of

CEN
rue de Stassart, 36
1050 Bruxelles
Belgium

Deskriptorji: onesnaženost zraka, zrak, kakovost, ozračje, delovni prostor, slovar

Slovenska izdaja

Zrak na delovnem mestu – Terminologija

Workplace atmospheres -
Terminology

Arbeitsplatzatmosphäre -
Terminologie

Atmosphères des lieux de
travail - Terminologie

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.iteh.ai)

Ta evropski standard je dne 1998-10-03 sprejel CEN. Članice CEN morajo izpolnjevati določila poslovnika CEN/CENELEC, s katerim je predpisano, da mora biti ta standard brez kakršnihkoli sprememb sprejet kot nacionalni standard. <http://standards.sist/d19b69b9-9721-481a-8a36-7707798da756/sist-en-1540-2000>

Seznami najnovejših izdaj teh nacionalnih standardov in njihovi bibliografski podatki so na voljo pri osrednjem tajništvu ali članicah CEN.

Evropski standardi obstajajo v treh izvirnih izdajah (angleški, francoski in nemški). Izdaje v drugih jezikih, ki jih članice CEN na lastno odgovornost prevedejo in izdajo ter prijavijo pri osrednjem tajništvu CEN, veljajo kot uradne izdaje.

Članice CEN so nacionalne ustanove za standardizacijo Avstrije, Belgije, Češke republike, Danske, Finske, Francije, Grčije, Irske, Islandije, Italije, Luksemburga, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Portugalske, Španije, Švedske, Švice in Združenega kraljestva.

CEN

Evropski komite za standardizacijo
European Committee for Standardisation
Europäisches Komitee für Normung
Comité Européen de Normalisation

Osrednje tajništvo: Rue de Stassart 36, B-1050 Bruselj

VSEBINA	Stran
1 Namen	3
2 Zveza z drugimi standardi.....	3
3 Definicije	3
4 Izrazi z istim pomenom	7
Abecedni seznam slovenskih izrazov	9
Abecedni seznam angleških izrazov.....	10
Abecedni seznam francoskih izrazov	11
Abecedni seznam nemških izrazov	12

iTeh STANDARD PREVIEW **(standards.iteh.ai)**

SIST EN 1540:2000

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/d19b69b9-9721-481a-8a36-7707798da756/sist-en-1540-2000>

1 Namen

Ta standard definira strokovne izraze s področja zraka na delovnem mestu. Vsebovani izrazi so temeljni strokovni izrazi na področju zraka na delovnem mestu; njihove definicije so potrebne zaradi usklajenosti pri uporabi.

2 Zveza z drugimi standardi

Ta evropski standard vključuje tudi datirano ali nedatirano sklicevanje na določila drugih publikacij. To sklicevanje je navedeno v besedilu na ustreznem mestu, v nadaljevanju pa so naštet tudi publikacije. Pri datiranem sklicevanju se bodo kasnejša dopolnila ali revizije teh publikacij upoštevali pri tem evropskem standardu šele, ko bodo vanj vključeni z dopolnilom ali revizijo. Pri nedatiranem sklicevanju pa velja zadnja izdaja publikacije.

EN 481	Zrak na delovnem mestu - Definicije porazdelitve velikosti delcev za merjenje trdnih delcev v zraku
EN 482	Zrak na delovnem mestu - Splošne zahteve za izvajanje meritev kemičnih snovi
EN 689	Zrak na delovnem mestu - Navodilo za oceno izpostavljenosti pri vdihavanju kemičnih snovi za primerjavo z mejnimi vrednostmi in načrtovanje meritev
ISO 3534-1	Statistika - Slovar in znaki – 1. del: Verjetnost in splošni statistični izrazi
ISO 4225	Kakovost zraka - Splošni vidiki - Slovar SIST EN 1540:2000
ISO 6879	Kakovost zraka - Delovne karakteristike in sorodni koncepti za metode merjenja kakovosti zraka https://standards.iteh.ai/standards/ISO/6879

3 Definicije

Zap. št.	Izraz v slovenščini Izraz v angleščini Izraz v francoščini Izraz v nemščini	Definicija
3.1	- onesnaževalec zraka - air pollutant - polluant de l' air - luftverunreinigender Stoff	Vsaka snov, emitirana v zrak zaradi človekove aktivnosti ali naravnih procesov, ki slabo vpliva na človeka ali okolje (ISO 4225).
3.2	- vzorec zraka - air sample - échantillon d' air - Luftprobe	Rezultat vzorčenja zraka.
3.3	- vzorčenje zraka - air sampling - échantillonnage de l' air - Luftprobenahme	Postopek zbiranja, jemanja ali izolacije enega dela zraka iz večjega volumna zraka; vključuje lahko tudi sočasno ločevanje izbranih komponent.
3.4	- analit - analyte - constituant à doser - Analysensubstanz / Analyt	Komponenta vzorca zraka, ki je končni rezultat posrednih ali neposrednih meritev.
3.5	- čas povprečenja - averaging time - temps de pondération - Mittelungsdauer	Časovni interval, za katerega da meritev eno samo vrednost (EN 482).
3.6	- sistematični pogrešek - bias - erreur systématique, biais - systematische Abweichung	Stalno odstopanje izmerjene vrednosti od vrednosti, karakteristične za kakovost zraka, ali privzete referenčne vrednosti (ISO 6879).
3.7	- biološki agens (dejavnik) - biological agent - agents biologiques - biologischer Arbeitsstoff	Mikroorganizmi, vključno z gensko spremenjenimi, celične kulture in človeški endoparaziti, ki lahko povzročijo infekcije, alergije, toksičnost ali so drugače tvegani za človekovo zdravje.
3.8	- območje vdihavanja - breathing zone - zone respiratoire - Atembereich	Območje okrog obraza, kjer delavec zajema zrak za dihanje. Za tehnične namene velja natančnejša definicija: območje vdihavanja je polkrogla (na splošno s polmerom 0,3 m) pred obrazom osebe s središčem v osrednji točki na črti, ki povezuje ušesi. Osnovnica polkrogle je ravnina, ki je definirana s to črto, zgornjim delom glave in grlom. Definicija ne velja pri uporabi sredstev za zaščito dihal.
3.9	- kemični agens (dejavnik) - chemical agent - agent chimique - chemischer Arbeitsstoff	Vsak kemični element ali spojina, samostojen ali v mešanici, v naravni obliki ali kot proizvod dela, proizveden namerno ali ne in dan na trg ali ne. Opomba: Ta definicija je vzeta iz "Direktive Sveta 98/24/EC z dne 7. aprila 1998 o zaščiti zdravja in varnosti delavcev pred tveganjem zaradi kemičnih agensov pri delu".
3.10	- kontinuirano (neprekinjeno) vzorčenje - continuous sampling - échantillonnage continu - kontinuierliche Probenahme	Vzorčenje brez prekinitvev med postopkom ali v vnaprej odmerjenem času (ISO 4225).

Zap. št.	Izraz v slovenščini Izraz v angleščini Izraz v francoščini Izraz v nemščini	Definicija
3.11	- izpostavljenost (z vdihavanjem) - exposure (by inhalation) - exposition (par inhalation) - Exposition (inhalativ)	Prisotnost kemičnega ali biološkega agensa v zraku, ki ga oseba vdihne.
3.12	- trenutno vzorčenje - grab sampling - échantillonnage instantané - Momentprobenahme	Vzorčenje v zelo kratkem času; imenovano tudi vzorčenje "spot" (ISO 4225).
3.13	- moteča komponenta - interferent - interférent - Störkomponente	Vsaka komponenta v vzorcu zraka, z izjemo merjene, ki vpliva na merilni signal.
3.14	- diskontinuirano (prekinjano) vzorčenje - intermittent sampling - échantillonnage intermittent - diskontinuierliche Probenahme	Vzorčenje v omejenih obdobjih med celotnim postopkom ali v vnaprej odmerjenem času; dolžina vzorčevalnih obdobj in časovnih presledkov med zaporednimi vzorčevalnimi obdobji ni nujno enaka ali znana vnaprej.
3.15	- mejna vrednost - limit value - valeur limite - Grenzwert	Primerjalna vrednost koncentracije kemičnega ali biološkega agensa v zraku.
3.16	- merilni postopek - measuring procedure - procédure de mesure - Meßverfahren	Postopek vzorčenja in analiziranja enega ali več kemičnih ali bioloških agensov v zraku, vključno s hrambo in transportom vzorca.
3.17	- merilna negotovost - overall uncertainty - incertitude globale - Meßunsicherheit	(merilnega postopka ali merilne naprave). Veličina, ki celovito podaja negotovost rezultata zaradi merilne naprave ali merilnega postopka; izražena je v odstotkih kot kombinacija sistematičnega pogreška in natančnosti in ponavadi dobljena po formuli: $\frac{ \bar{x} - x_{ref} }{x_{ref}} + 2s$ kjer je: $\bar{x}$ srednja vrednost rezultatov n-krat ponovljenih meritev x_{ref} prava ali privzeta referenčna vrednost koncentracije s standardno odstopanje meritev
3.18	- aerodinamični premer delca - particle aerodynamic diameter - diamètre aérodynamique d'une particule - aerodynamischer Partikeldurchmesser	Premer krogle z gostoto 1 g/cm ³ , ki ima enako končno hitrost, povzročeno z gravitacijsko silo v mirujočem zraku, kot jo ima delec pri dejanskih pogojih tlaka, temperature in relativne vlage.
3.19	- osebni vzorec - personal sample - échantillon individuel - personenbezogene Probe	Rezultat osebnega vzorčenja (glej 3.21).
3.20	- osebni vzorčevalnik - personal sampler	Na osebo pritrjena naprava, ki vzorči zrak v njenem območju vdihavanja (EN 689).

Zap. št.	Izraz v slovenščini Izraz v angleščini Izraz v francoščini Izraz v nemščini	Definicija
	- échantillonneur individuel - Einrichtung zur personengetragenen Probenahme	
3.21	- osebno vzorčenje - personal sampling - échantillonnage individuel - personenbezogene Probenahme	Vzorčenje z osebnim vzorčevalnikom (glej 3.20). Opomba: Nemški izraz "personenbezogene Probenahme" se uporablja za vzorčenje z osebnim vzorčevalnikom kakor tudi s statičnim vzorčevalnikom (glej 3.29), če se vzorči v območju vdihavanja.
3.22	- natančnost - precision - fidélité - Präzision	Ujemanje neodvisnih rezultatov preiskav, dobljenih pod določenimi pogoji (ISO 3534-1).
3.23	- referenčno obdobje - reference period - période de référence - zeitlicher Bezug	Točno določeno obdobje, za katero velja mejna vrednost določenega kemičnega ali biološkega agensa.
3.24	- selektivnost - selectivity - sélectivité - Selektivität	Stopnja neodvisnosti od motečih komponent (EN 482).
3.25	- ugotavljanje zvrsti - speciation - spéciation - Speziesbestimmung	Ugotavljanje različnih zvrsti kemičnega agensa.
3.26	- zvrsti - species - espèces - Spezies	So različna stanja kemičnega agensa, kjer je vsako stanje opisano s kemijsko sestavo in/ali fizikalnimi lastnostmi.
3.27	- merilno območje - specified measuring range - étendue de mesure spécifiée - Meßbereich	Območje koncentracijskih vrednosti, v katerem naj bi bila merilna negotovost merilnega postopka znotraj določenih meja (EN 482).
3.28	- statični vzorec - static sample - échantillon prélevé à point fixe - ortsfeste Probe	Rezultat statičnega vzorčenja.
3.29	- statični vzorčevalnik - static sampler - échantillonneur à point fixe - ortsfeste Probenahmeeinrichtung	Naprava, ki ni pritrjena na osebo in ki vzorči zrak iz določenega območja.
3.30	- statično vzorčenje - static sampling - échantillonnage à point fixe - ortsfeste Probenahme	Vzorčenje s statično vzorčevalno napravo.
3.31	- lebdeča snov - suspended matter - matières en suspension - Schwebstoff	Delci, ki lebdi dovolj dolgo, da jih je mogoče ugotoviti s fizikalnimi metodami.

Zap. št.	Izraz v slovenščini Izraz v angleščini Izraz v francoščini Izraz v nemščini	Definicija
3.32	<ul style="list-style-type: none"> - skupni lebdeči delci - total airborne particles - particules totales en suspension dans l' air - gesamte Schwebstoffe 	Vsi delci v določenem volumnu zraka (EN 481).
3.33	<ul style="list-style-type: none"> - prava vrednost - true value - valeur vraie - wahrer Wert 	<p>Vrednost točno določene veličine v pogojih, ki veljajo ob obravnavi te veličine (ISO 3534-1).</p> <p>Opomba: Prava vrednost veličine je teoretična in ponavadi ni točno znana.</p>
3.34	<ul style="list-style-type: none"> - validacija - validation - validation - Validierung 	Postopek ovrednotenja zmožnosti merilnega postopka in preveritve, ali le-ta ustreza vnaprej določenim merilom (EN 482).
3.35	<ul style="list-style-type: none"> - vzorec poteka dela - work pattern - fonction de travail - Arbeitsprofil 	Zaporedje opravil, ki jih delavec izvaja med preiskavo.
3.36	<ul style="list-style-type: none"> - delovno mesto - workplace - lieu de travail - Arbeitsplatz 	Prostor, kjer se dela (EN 689).

iTech STANDARD PREVIEW

(standards.iteh.ai)

SIST EN 1540:2000

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/d19b69b9-9721-481a-8a36-7707798da756/sist-en-1540-2000>